

Секція Цивільне право	
УДК 347.4.01:[336.74:004.738.5]	
Дата першого надходження статті до видання	2026-04-15
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-05-30
Дата публікації/оприлюднення	2026-05-30

Правове регулювання зобов'язань із використанням криптоактивів в Україні

Володимир Володимирович Мацко,

Адвокат

Представник Національної асоціації адвокатів України у Федеративній Республіці
Німеччина (м. Плауен)

e-mail: kanzlei@matsko-emrk.de

У статті розглянуто особливості виконання зобов'язань щодо розрахунків із криптоактивами в Україні. Акцентовано увагу на тому що, незважаючи на активне впровадження криптоактивів у сферу економічних відносин, питання визначення їх правового статусу, особливостей участі суб'єктів у відповідних правовідносинах та механізму виконання зобов'язань залишаються дискусійними як у правозастосовній практиці, так і в юридичній науці.

У дослідженні проаналізовано основні підходи до розуміння криптоактивів як об'єкта цивільних прав, охарактеризовано її місце у системі майнових благ та досліджено можливості застосування до неї загальних положень цивільного законодавства України. Особливу увагу приділено визначенню кола суб'єктів зобов'язань із криптоактивами, до яких віднесено фізичних осіб, юридичних осіб, державу Україна, територіальні громади, іноземні держави та інших суб'єктів публічного права. Розкрито специфіку їх правового статусу та функціональної ролі у відносинах, пов'язаних із володінням, використанням і передачею криптовалютних активів.

Досліджено особливості правового становища кредитора, боржника та третіх осіб у зобов'язаннях щодо розрахунків із криптоактивами. Встановлено, що поряд із традиційними учасниками цивільних правовідносин важливу роль відіграють криптобіржі, кастодіальні сервіси, оператори платформ та інші суб'єкти, які забезпечують технічну інфраструктуру функціонування блокчейн-мереж.

Приділено увагу аналізу правової природи зобов'язань щодо розрахунків із криптоактивами. Доведено, що такі зобов'язання мають майновий і договірний характер, однак не можуть бути повною мірою віднесені до класичних грошових зобов'язань через відсутність у криптоактивів статусу законного платіжного засобу в Україні. Встановлено, що предметом виконання виступає передача контролю над цифровим активом шляхом здійснення відповідної транзакції у блокчейн-мережі, що поєднує юридичні та технічні елементи виконання зобов'язання.

Зроблено висновок, що зобов'язання щодо розрахунків із криптоактивами є самостійним різновидом цивільно-правових зобов'язань, які формуються на стику правових і технологічних механізмів. Їх належне регулювання потребує подальшого вдосконалення цивільного законодавства України з урахуванням особливостей функціонування цифрових активів, блокчейн-технологій та сучасних тенденцій розвитку цифрової економіки. Результати дослідження можуть бути використані у подальших наукових розробках проблем правового регулювання криптоактивів, а також у процесі вдосконалення законодавства та правозастосовної практики у сфері цифрових активів.

Ключові слова: криптоактиви, зобов'язання, цифрові активи, блокчейн, виконання зобов'язань, суб'єкти правовідносин, договір.

Legal Regulation of Obligations Involving Crypto-Assets in Ukraine

Volodymyr Volodymyrovych Matsko,

Attorney-at-Law, Representative of the Ukrainian National Bar Association (UNBA) in the
Federal Republic of Germany, Plauen, Germany.

e-mail: kanzlei@matsko-emrk.de

The article examines the peculiarities of the performance of obligations involving settlements with crypto-assets in Ukraine. It emphasizes that, despite the active integration of crypto-assets into economic relations, the issues of determining their legal status, the specific features of participation by subjects in the relevant legal relations, and the mechanism for the performance of obligations remain controversial both in legal practice and in legal scholarship.

The study analyzes the main approaches to understanding crypto-assets as an object of civil rights, characterizes their place within the system of property benefits, and explores the possibilities of applying the general provisions of Ukrainian civil legislation to them. Particular attention is paid to determining the range of subjects of obligations involving crypto-assets, including natural persons, legal entities, the State of Ukraine, territorial communities, foreign states, and other subjects of public law. The article reveals the specifics of their legal status and functional role in relations connected with the possession, use, and transfer of crypto-assets.

The study also examines the legal status of creditors, debtors, and third parties in obligations involving settlements with crypto-assets. It is established that, alongside traditional participants in civil-law relations, an important role is played by cryptocurrency exchanges, custodial service providers, platform operators, and other entities that ensure the technical infrastructure necessary for the functioning of blockchain networks.

Special attention is devoted to the analysis of the legal nature of obligations involving settlements with crypto-assets. It is demonstrated that such obligations are proprietary and contractual in nature; however, they cannot be fully classified as traditional monetary obligations because crypto-assets do not possess the status of legal tender in Ukraine. It is established that performance consists in the transfer of control over a digital asset through the execution of a corresponding transaction on a blockchain network, which combines both legal and technical elements of the performance of an obligation.

The article concludes that obligations involving settlements with crypto-assets constitute an independent category of civil-law obligations formed at the intersection of legal and technological mechanisms. Their proper regulation requires further improvement of Ukrainian civil legislation, taking into account the specific features of digital assets, blockchain technologies, and contemporary trends in the development of the digital economy. The findings of the study may be used in further academic research on the legal regulation of crypto-assets, as well as in the process of improving legislation and law-enforcement practice in the field of digital assets.

Keywords: crypto-assets, obligations, digital assets, blockchain, performance of obligations, subjects of legal relations, contract.

Вступ

Суб'єкти зобов'язань із криптоактивами та зобов'язання щодо розрахунків із її використанням у цивільному праві України становлять складний і динамічний інститут, сформований під впливом цифровізації економіки та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Інтеграція криптоактивів у майновий обіг зумовлює

переосмислення традиційних цивільно-правових категорій, зокрема об'єктів цивільних прав, зобов'язань і правового статусу їх учасників, що актуалізує дослідження суб'єктного складу таких правовідносин і специфіки розрахунків.

Актуальність теми зумовлена відсутністю у законодавстві України чіткого визначення статусу криптоактивів, що спричиняє наукові дискусії щодо її правової природи як форми грошей або цифрового активу. За таких умов регулювання відповідних відносин здійснюється на основі загальних положень цивільного законодавства із застосуванням аналогії закону та аналогії права, що потребує доктринального осмислення та систематизації підходів.

Особливої уваги потребує підхід щодо визначення криптоактивів як об'єкта цивільних прав, з можливістю її віднесення до цифрових речей.

Наголошується, що юридико-технологічні характеристики криптоактивів, зокрема децентралізованість, функціонування на основі блокчейн-технологій, криптографічний захист і відсутність єдиного емітента, істотно впливають на механізми виникнення, виконання та припинення зобов'язань [1, с. 202].

Проблематика дослідження охоплює визначення кола суб'єктів відповідних правовідносин, їх правового статусу та функціональної ролі у цифровому середовищі, а також особливості виконання зобов'язань, предметом яких є криптоактиви. Зобов'язання щодо розрахунків із їхнього використання мають специфічну правову природу, оскільки не є грошовими у класичному розумінні, а реалізуються через передачу контролю над цифровим активом у блокчейн-мережі.

Таким чином, дослідження суб'єктів зобов'язань із криптоактивами та особливостей відповідних розрахунків є актуальним і необхідним для розвитку цивільно-правової науки та вдосконалення правового регулювання цифрових активів в Україні, з урахуванням поєднання правових, технологічних і організаційних аспектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання правового статусу криптоактивів, їхнього місця у системі об'єктів цивільних прав та механізмів правового регулювання активно досліджуються науковцями-цивілістами, серед яких Є. Алісов, Н. Гардецька, І. Заїчко, О. Кремінський, Р. Майданик, С. Сліпченко, І. Спасибо-Фатеева, Н. Турчин, М. Червяков, В. Яроцький та інші науковці, аналізуючи правову природу цифрових активів, їх класифікацію як об'єктів цивільних прав та проблеми правового регулювання криптовалют у національних і порівняльно правових вимірах.

Водночас вітчизняні дослідження зосереджуються переважно на загальних концептуальних питаннях правового статусу криптоактивів та їхньої класифікації, залишаючи при цьому по за увагою європейські, насамперед, німецькі доктринальні бачення та підходи щодо юридичного виміру криптовалюти.

Поруч із цим вкрай фрагментарно досліджені цивільно правові зобов'язання з використанням криптоактивів, суб'єктний склад таких відносин і специфіка їх виконання у блокчейн середовищі. Отже, згадані обставини обумовлюють потребу подальшого системного наукового аналізу, спрямованого на формування узагальнених підходів до правового регулювання зобов'язань із криптоактивами.

Виділення невирішеної частини проблеми

В юридичній науці України й відповідно в межах позитивного права не розв'язаними залишаються питання, що стосуються визначення кола суб'єктів, правової природи криптоактивів, рівно як й специфіки виконання зобов'язань та адаптації загальних норм цивільного права до цифрової реальності.

Мета статті

Метою статті є наукова характеристика особливостей правового регулювання зобов'язань із використанням криптоактивів в Україні, зокрема визначення суб'єктного складу таких правовідносин, їх правового статусу, особливостей виконання та відповідальності за невиконання, а також адаптації традиційних цивільно-правових норм до специфіки цифрових активів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання: проаналізувати правову природу криптоактивів, визначити їхнє місце у системі об'єктів цивільних прав України; визначити коло суб'єктів зобов'язань із криптоактивами та охарактеризувати їхні функціональні ролі; дослідити специфіку зобов'язань щодо розрахунків із криптоактивами; розглянути правові механізми підтвердження та доказування належного виконання зобов'язань, враховуючи цифрову природу криптоактивів; розкрити питання відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань із криптоактивами, зокрема взаємозв'язок між правовою та технічною здатністю здійснити передачу активу; узагальнити результати дослідження для формування системного бачення правового регулювання зобов'язань із криптоактивами в Україні.

Наукова новизна

Наукова новизна репрезентованої статті визначається обґрунтуванням висновку про те, що суб'єкти зобов'язань із криптоактивами та відповідні розрахункові зобов'язання у цивільному праві України формують складний та динамічний інститут, що поєднує, а згодом заміщує традиційні цивільно-правові підходи з особливостями цифрового середовища та блокчейн-технологій.

Практичне значення

Практичне значення наукового аналізу особливостей правового регулювання зобов'язань із використанням криптоактивів в Україні полягає в тому, що результати статті можуть стати у нагоді під час науково-дослідної діяльності – для подальшого дослідження особливостей юридичної природи криптоактивів та специфіки їхнього статусу в межах цивільного обігу.

Методологія дослідження

Методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових і спеціально-правових методів, що забезпечує багато ракурсний аналіз правового регулювання зобов'язань із використанням криптоактивів в Україні. Для досягнення поставленої мети застосовано такі підходи: методи аналізу і синтез - для систематизації наукових концепцій щодо правового статусу криптоактивів та суб'єктів зобов'язань; логічний і структурний - для формування цілісного бачення взаємодії правових і технологічних аспектів виконання таких зобов'язань; доктринальний - для аналізу положень нормативно-правових актів та визначення місця криптоактивів у системі об'єктів цивільних прав; метод системного правового аналізу – для оцінки конструкції зобов'язань, механізмів їх виконання та відповідальності; метод аналогії закону і аналогії права - у випадках відсутності спеціальних норм.

Згаданий вище підхід забезпечує інтеграцію традиційних цивільно-правових засад із особливостями цифрових активів, що дозволяє науково обґрунтовано визначати суб'єктів, правову природу криптоактивів та специфіку виконання зобов'язань у сучасних умовах цифровізації економіки.

Результати дослідження

Константою у сфері правового регулювання обігу криптоактивів є відсутність у законодавстві України її чіткого нормативного визначення, що спричиняє наукові дискусії щодо її правової природи (як форми грошей або «цифрового активу») [2, с. 336-337]. У зв'язку з цим наразі під час обігу криптоактивів застосовуються загальні положення Цивільного кодексу України [3], що базуються на уявленнях про аналогію закону та аналогію права, що в певній мірі дозволяє визначити місце криптоактивів серед об'єктів цивільних прав [4, с. 67].

У доктрині українського цивільного права криптоактиви наразі розглядається як особливий об'єкт цивільних прав - майно, майнове право або інше нематеріальне благо [5, с. 172]. Водночас положення Цивільного кодексу України [3], зокрема щодо цифрових речей (ст. 1791 ЦК України [3]), дозволяють включити її до системи об'єктів цивільних прав і застосовувати загальні норми про зобов'язання з урахуванням цифрової специфіки.

У контексті виконання зобов'язань із криптоактивами ключовим є визначення кола суб'єктів, що беруть участь у таких правовідносинах. Воно ґрунтується на ст. 2 Цивільного кодексу України [3], яка визначає суб'єктів цивільних прав і їх правоздатність. До них належать фізичні та юридичні особи, держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави й інші суб'єкти публічного права. У сфері криптовалюти ця класифікація набуває особливостей через технологічну специфіку цифрових активів і блокчейн-мереж.

Фізичні особи можуть виступати кредиторами або боржниками, набувати й відчужувати криптоактиви, здійснювати розрахунки та інвестування. Вони використовують її як для особистих, так і підприємницьких цілей із дотриманням вимог ст. 50 Цивільного кодексу України [3], враховуючи технічні аспекти транзакцій, збереження приватних ключів і підтвердження виконання зобов'язань.

Юридичні особи, згідно ст. 91 Цивільного кодексу України [3], охоплюють як звичайних учасників господарювання, так і професійних учасників ринку – криптобіржі [6, с. 271], кастодіальні сервіси [7, с. 347], операторів платформ тощо. Вони забезпечують обіг, зберігання та облік криптоактивів, можуть бути кредиторами чи боржниками, а також виконують допоміжні функції щодо верифікації транзакцій і адміністрування цифрового середовища. Їх діяльність пов'язана з підвищеними вимогами до технічної безпеки та підпадає під фінансовий моніторинг (AML/CFT) [8].

Суб'єкти публічного права – держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади та іноземні держави – поєднують публічно-правові та приватноправові елементи участі. Держава Україна відповідно до ст. 167 Цивільного кодексу України [3] відіграє ключову роль, здійснюючи регуляторні, наглядові та контрольні функції, формуючи правове середовище обігу криптоактивів [9, с. 29-31].

Іноземні держави беруть участь переважно у транскордонних відносинах, дотримуючись норм міжнародного права, зокрема у сфері співробітництва та інвестицій.

При визначенні суб'єктного складу зобов'язань із криптоактивами слід враховувати не лише їх формальний статус за ст. 2 Цивільного кодексу України [3], а й функціональну роль у правовідносинах. Це дозволяє виокремити кредиторів, боржників і третіх осіб, які забезпечують технічну реалізацію транзакцій та контроль активів.

Кредитор як уповноважена особа (відповідно до ст. 509 Цивільного кодексу України [3]) має право вимагати належного виконання зобов'язання [10, с. 327-329]. У сфері обігу криптоактивів це може полягати у вимозі передачі активу, здійснення транзакції або надання доступу до нього. Кредитором може бути як первісний власник, так і особа, що набула право вимоги на підставі правочину чи закону (ст. 512 ЦК України [3]). При цьому до нового кредитора переходять усі права в обсязі та на умовах, що

існували раніше (ст. 514 ЦК України [3]). Важливим фактором є складність ідентифікації сторін у блокчейн-системах [11, с. 104-106], що зумовлює використання електронних доказів відповідно до ст.ст. 76-79, 100 Цивільного процесуального кодексу України [12]. Виконання такого зобов'язання згідно ст. 526 Цивільного кодексу України [3] має бути належним, що вимагає точності параметрів транзакції.

Боржник є особою, зобов'язаною передати криптоактиви або здійснити відповідну дію. Його обов'язки визначаються, зокрема, ст.ст. 526, 527 Цивільного кодексу України [3]. Виконання зобов'язання пов'язане із здійсненням транзакції у блокчейні, яка вважається завершеною після її підтвердження. Боржник за загальним правилом виконує обов'язок особисто (ст. 527 ЦК України [3]), якщо інше не встановлено договором або законом. У сфері обігу криптоактивів це положення набуває специфічного змісту, оскільки виконання зобов'язання фактично пов'язується з ініціюванням транзакції тією особою, яка має доступ до приватного ключа та, відповідно, здійснює контроль над цифровим активом. Саме така особа технічно спроможна реалізувати обов'язок шляхом передачі криптоактиву у відповідній блокчейн-мережі. Водночас, відповідно до ст. 528 ЦК України [3] він може покласти виконання на іншу особу [13, с. 72-82]), зокрема на біржі чи інші сервіси, але відповідальність перед кредитором зберігається за ним.

Треті особи відіграють допоміжну роль у механізмі виконання зобов'язань (ст. 511 ЦК України [3]) [14, с. 107-110]. До них належать оператори платформ, криптобіржі, провайдери гаманців і кастодіальні сервіси, які забезпечують технічну інфраструктуру обігу активів. Вони можуть здійснювати транзакції від імені боржника (ст. 528 ЦК України [3]), однак не стають сторонами зобов'язання, якщо інше не передбачено договором чи законом (ст. 511 ЦК України [3]).

Такий підхід орієнтований на поєднання правових і технологічних аспектів обігу криптоактивів, встановлює роль кредитора, боржника і третіх осіб, а також забезпечує належний рівень безпеки, передбачуваності та ефективності відповідних правовідносин.

Після визначення кола суб'єктів правовідносин із криптоактивами важливим є аналіз змісту та конструкції відповідних зобов'язань. Відповідно до ст. 509 Цивільного кодексу України [3], зобов'язання - це правовідношення, у якому боржник зобов'язаний вчинити певну дію на користь кредитора, а кредитор має право вимагати її виконання. Ця універсальна конструкція застосовується і до криптоактивами, однак із урахуванням специфіки цифрових активів.

Предмет виконання у таких зобов'язаннях має унікальний характер і полягає у здійсненні транзакції в мережі блокчейн, що забезпечує перехід контролю над активом. Така дія є одночасно юридичною і технічною, оскільки реалізується через криптографічні механізми [15, с. 167-168]. Передача криптоактиву фактично означає зміну контролю через приватний ключ, а не фізичне переміщення об'єкта, що надає категорії «передача» нового значення та смислу [16, с. 63].

Виконання зобов'язання також залежить від технічних процедур - підтвердження транзакції, її незворотності та фіксації у розподіленому реєстрі, що визначає момент досягнення результату. У зв'язку з цим традиційна конструкція зобов'язання зберігається, але її зміст трансформується під впливом поєднання правових і технологічних елементів цифрового середовища.

Зобов'язання щодо розрахунків з криптоактивами мають також специфічну правову природу, оскільки не є грошовими у класичному розумінні [17, с. 4]. Відповідно до ст. 533 Цивільного кодексу України [3], грошові зобов'язання виконуються у гривні, що виключає визнання криптоактиву повноцінним платіжним засобом і зумовлює необхідність їх відмежування.

Використання криптоактивів у розрахунках не вважається виконанням грошового зобов'язання [18, с. 31-33], а може кваліфікуватися як передача майна чи іншого об'єкта цивільних прав (ст. 177 ЦК України [3]). Це підсилює значення договірної регулювання та визначеності умов виконання [19, с. 41-42].

Такі зобов'язання мають майновий характер і відповідно до ст. 627 Цивільного кодексу України [3], реалізуються на засадах свободи договору. Сторони самостійно визначають порядок розрахунків, спосіб передачі активу, момент виконання та ціну, зокрема за курсом на момент виконання або фіксованим значенням (ст. 632 ЦК України [3]), що забезпечує гнучкість і врахування волатильності криптоактивів (швидкість та масштаб зміни ціни цифрового активу за певний проміжок часу).

Особливістю зобов'язань щодо розрахунків з криптоактивами є їх договірна природа та значна роль автономії волі сторін. Договір виступає основним інструментом визначення прав і обов'язків сторін, включаючи порядок використання криптоактивів, визначення їхньої вартості, момент виконання, способи підтвердження транзакції та розподіл ризиків, пов'язаних із волатильністю і технічними аспектами.

Сторони можуть також передбачати умови мінімізації ризиків, зокрема порядок перерахунку вартості, джерела визначення курсу та критерії належного виконання зобов'язання.

Відповідно до ст. 632 Цивільного кодексу України [3], вони самостійно визначають ціну договору, встановлюючи її у фіксованому розмірі або з прив'язкою до ринкової вартості криптоактиву на момент виконання, що забезпечує гнучкість правового регулювання.

Суттєвою рисою зобов'язань із криптоактивами є специфіка їх виконання, що відрізняє їх від традиційних цивільно-правових відносин і вимагає врахування особливостей цифрового середовища. Відповідно до ст. 526 Цивільного кодексу України [3], зобов'язання має виконуватися належним чином, що у сфері обігу криптоактивів означає не лише юридичне оформлення, а й фактичне здійснення транзакції у блокчейн-мережі з урахуванням її технічних параметрів.

Виконання безпосередньо залежить від наявності у боржника доступу до приватного ключа, який забезпечує контроль над активом і можливість його передачі. Це поєднує правові та технічні аспекти, оскільки поряд із правомірністю дій необхідною є їх фактична реалізація у мережі.

Процес виконання також охоплює технічні умови: своєчасність ініціювання транзакції, правильність реквізитів, достатність активу та врахування комісій. У результаті виконання зобов'язання залежить як від дотримання правових норм, так і від коректності технологічних процедур у блокчейні.

Строки (ст. 530 ЦК України [3]) та місце виконання зобов'язань (ст. 532 ЦК України [3]) у випадку криптоактивів набувають умовного характеру через особливості блокчейн-мереж. Час виконання залежить від швидкості підтвердження транзакції, завантаженості мережі та технічних параметрів вузлів.

Місце виконання втрачає традиційну територіальну прив'язку, оскільки передача активу відбувається у децентралізованому цифровому середовищі. Момент і місце виконання обумовлюються одночасно технічними характеристиками мережі та юридичною фіксацією транзакції, що ускладнює застосування класичних підходів цивільного права.

Окрему увагу у зобов'язаннях із криптоактивами потребує доказування їх належного виконання, що відрізняється від традиційних цивільних відносин через цифрову природу активу. Фактичне виконання зазвичай відбувається через передачу криптоактиву у блокчейн, де транзакції фіксуються у розподіленому реєстрі і можуть

слугувати електронними доказами відповідно до ст.ст. 76 і 100 Цивільного процесуального кодексу України [12; 20, с. 215-218].

Правове використання блокчейн-даних у суді вимагає належного оформлення доказів: подання у відповідному форматі, ідентифікації та збереження цілісності даних (ст.ст. 77-78 ЦПК України [12]). Важливо встановити належність цифрової адреси особі, що підтверджується контролем приватного ключа.

Підтвердження автентичності та цілісності даних регулюється ст. 89 Цивільного процесуального кодексу України [12] і здійснюється через криптографічні методи, верифікацію транзакцій та експертні дослідження, що забезпечує допустимість цифрових доказів у судовому процесі.

Відповідальність за зобов'язання щодо розрахунків із криптоактивами тісно пов'язана з контролем над цифровим активом через приватний ключ, який має і технічне, і правове значення. Виконання зобов'язання потребує не лише формальної наявності обов'язку, а й фактичної здатності передати актив кредиту. Втрата ключа або несанкціонований доступ може унеможливити виконання, а оцінка відповідальності залежить від обачності боржника та заходів безпеки.

Згідно зі ст.ст. 610 і 611 Цивільного кодексу України [3], невиконання або неналежне виконання зобов'язання тягне правові наслідки: відшкодування збитків, стягнення неустойки або інші способи захисту кредитора. Порушення може проявлятися у несвоєчасності транзакції, технічній некоректності, неправильній адресі або втраті доступу до активу.

Момент належного виконання має визначатися договором і може включати як ініціювання транзакції, так і її підтвердження у мережі, що визначає межі відповідальності боржника. Технічні особливості криптоактивів, зокрема незворотність транзакцій та відсутність централізованого контролю, підвищують значення належної організації процесу виконання, використання надійних способів зберігання ключів та попереднього врегулювання істотних умов передачі активу, включаючи порядок визначення вартості, спосіб транзакції та розподіл ризиків.

Висновки

У результаті проведеного аналізу можна констатувати, що суб'єкти зобов'язань із криптоактивами та відповідні розрахункові зобов'язання у цивільному праві України формують складний та динамічний інститут, що поєднує, а згодом заміщує традиційні цивільно-правові підходи з особливостями цифрового середовища та блокчейн-технологій. Основні аспекти охоплюють визначення кола суб'єктів, правову природу криптоактивів, специфіку виконання зобов'язань та адаптацію загальних норм цивільного права до цифрової реальності.

До суб'єктів зобов'язань із криптоактивів за законодавством України належать фізичні та юридичні особи, зокрема кредитори, боржники, треті особи, а також інші суб'єкти публічного права, серед яких - держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади та іноземні держави, кожен з яких виконує відповідні функції залежно від свого правового статусу, технологічних можливостей і договірних умов.

Зобов'язання щодо розрахунків із криптоактивами в Україні наразі мають майновий і договірний характер і виконуються через передачу контролю над активом у блокчейн-мережі. Належне виконання включає точність адреси отримувача, обсяг активу, підтвердження транзакції та внесення запису до реєстру. Свобода договору дозволяє сторонам самостійно визначати умови передачі, порядок визначення вартості, момент виконання та інші параметри, що підвищує ефективність управління ризиками, пов'язаними з волатильністю криптоактивів.

Комплексний аналіз демонструє інтеграцію правових, технічних та організаційних аспектів, що забезпечує належне виконання зобов'язань, захист майнових прав, чіткий розподіл відповідальності та створює основу для розвитку правового регулювання ринку криптоактивів в Україні.

Список використаних джерел

1. Овчаренко А. С. Правове регулювання віртуальних активів та криптовалют в Україні: сучасний стан і перспективи. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 4. С. 200-202. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/47>.
2. Дарчик Г. М. Сучасний стан правового регулювання криптовалют в Україні. Зарубіжний досвід регулювання ринку криптовалют. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Вип. 87. Ч. 2. С. 335-340. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.2.50>.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n6917> (дата звернення: 18.03.2026).
4. Хакімова М.Т. Криптовалюта як специфічний об'єкт цивільних прав. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2019. № 12 (74). С. 63-67. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2019-12-5182>.
5. Могил Л. С. Порядок обліку операцій з криптовалютою як різновидом віртуальних активів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 2. С. 168-174. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.28>.
6. Голубенко І. І. Юрисдикція та застосовне право у спорах щодо критовалютних бірж. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 12. С. 270-275. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-12/58>.
7. Нікітін В. В. Правові засади обігу криптовалют в Україні: перспективи розвитку. Правові новели. 2025. № 25. С. 344-351. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2025.25.44>.
8. AML/CFT standards. FATF Recommendations / Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/implementation/aml-cft-standards> (дата звернення: 19.03.2026).
9. Волинець В. В. Державний контроль за обігом віртуальних активів в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Вип. 88. Ч. 2. С. 26-32. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.3>.
10. Заболотна Н. Я. Поняття та ознаки зобов'язальних відносин у цивільному праві України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Вип. 91. Ч. 1. С. 325-330. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.1.47>.
11. Балацька В. С., Побережник В. О., Опірський І. Р. Використання non-fungible tokens та блокчейн для розмежування доступу до державних реєстрів. Кібербезпека: освіта, наука, техніка. 2024. № 4(24). С. 99-114. DOI: <https://doi.org/10.28925/2663-4023.2024.24.99114>.
12. Цивільний процесуальний України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n6732> (дата звернення: 22.03.2026).
13. Рябоконь Є. О. Переведення боргу як підстава сингулярного правонаступництва за зобов'язаннями. Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Правознавство. 2019. Вип. 1(34). Т. 24. С. 71-85. DOI: [https://doi.org/10.18524/2304-1587.2019.1\(34\).166784](https://doi.org/10.18524/2304-1587.2019.1(34).166784).
14. Слома В. М. Треті особи як суб'єкти цивільно-правових зобов'язань. Право і суспільство. 2019. № 6. С. 105-110. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-6-1-18>.

15. Гулейков І. Ю. Цифрові активи в цивільному обороті України: дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Київ, 2025. 243 с.

16. Савченко Є. Ю. Природа віртуальних активів: чи можливо застосовувати традиційну концепцію володіння? *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 8. С. 62-64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-8/11>.

17. Шепель І. В. Криптовалюта в системі оподаткування: нові реалії та підходи. *Економіка та суспільство*. 2023. № 68. С. 1-10. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-94>.

18. Капліна В. А. Місце криптовалюти в системі об'єктів цивільних прав. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. № 1(12). С. 30-36. DOI: <https://doi.org/10.31359/2309-9275-2019-12-1-30>.

19. Скрипник В. Місце криптовалюти в системі об'єктів цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 38-43.

20. Татулич І. Ю. Електронні докази як засіб доказування в цивільному судочинстві. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 215-219. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.1.2020.43>.

References

1. Ovcharenko, A. S. (2020). Legal Regulation of Virtual Assets and Cryptocurrencies in Ukraine: Current State and Prospects. *Legal Scientific Electronic Journal*, 4, 200–202. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/47>.

2. Darchyk, H. M. (2025). Current State of Cryptocurrency Regulation in Ukraine. Foreign Experience in Cryptocurrency Market Regulation. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 87(2), 335–340. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.2.50>.

3. Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 435-IV of January 16, 2003. Database "Legislation of Ukraine" / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n6917> (accessed: March 18, 2026).

4. Khakimova, M. T. (2019). Cryptocurrency as a Specific Object of Civil Rights. *International Scientific Journal "InterNauka"*, 12(74), 63–67. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2019-12-5182>.

5. Mohyl, L. S. (2023). Accounting Procedures for Cryptocurrency Transactions as a Type of Virtual Asset. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 2, 168–174. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.28>.

6. Golubenko, I. I. (2025). Jurisdiction and Applicable Law in Disputes Concerning Cryptocurrency Exchanges. *Legal Scientific Electronic Journal*, 12, 270–275. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-12/58>.

7. Nikitin, V. V. (2025). Legal Principles of Cryptocurrency Circulation in Ukraine: Development Prospects. *Legal Novels*, 25, 344–351. <https://doi.org/10.32782/ln.2025.25.44>

8. Council of Europe. AML/CFT Standards. FATF Recommendations. Available at: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/implementation/aml-cft-standards> (accessed: March 19, 2026).

9. Volynets, V. V. (2025). State Control over the Circulation of Virtual Assets in Ukraine. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 88(2), 26–32. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.3>.

10. Zabolotna, N. Ya. (2025). The Concept and Characteristics of Obligatory Relations in the Civil Law of Ukraine. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 91(1), 325–330. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.1.47>.

11. Balatska, V. S., Poberezhnyk, V. O., & Opirskyi, I. R. (2024). The Use of Non-Fungible Tokens and Blockchain for Access Differentiation to State Registers. *Cybersecurity: Education, Science, Technology*, 4(24), 99–114. <https://doi.org/10.28925/2663-4023.2024.24.99114>.

12. Civil Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 1618-IV of March 18, 2004. Database "Legislation of Ukraine" / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n6732> (accessed: March 22, 2026).
13. Riabokon, Ye. O. (2019). Transfer of Debt as a Basis for Singular Succession in Obligations. *Bulletin of Odesa I. I. Mechnikov National University. Jurisprudence*, 24(1(34)), 71–85. [https://doi.org/10.18524/2304-1587.2019.1\(34\).166784](https://doi.org/10.18524/2304-1587.2019.1(34).166784).
14. Sloma, V. M. (2019). Third Parties as Subjects of Civil Obligations. *Law and Society*, 6, 105–110. <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-6-1-18>.
15. Guleikov, I. Yu. (2025). Digital Assets in the Civil Turnover of Ukraine (Doctor of Philosophy Dissertation, Specialty 081 – Law). Kyiv, 243 p.
16. Savchenko, Ye. Yu. (2025). The Nature of Virtual Assets: Is It Possible to Apply the Traditional Concept of Possession? *Legal Scientific Electronic Journal*, 8, 62–64. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-8/11>.
17. Shepel, I. V. (2023). Cryptocurrency in the Taxation System: New Realities and Approaches. *Economy and Society*, 68, 1–10. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-94>.
18. Kaplina, V. A. (2019). The Place of Cryptocurrency in the System of Objects of Civil Rights. *Law and Innovative Society*, 1(12), 30–36. <https://doi.org/10.31359/2309-9275-2019-12-1-30>.
19. Skrypnyk, V. (2018). The Place of Cryptocurrency in the System of Objects of Civil Rights. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 8, 38–43.
20. Tatulych, I. Yu. (2020). Electronic Evidence as a Means of Proof in Civil Proceedings. *Journal of Kyiv University of Law*, 1, 215–219. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.1.2020.43>.